

Spis treści

Wprowadzenie	9
1. Filozofia nowożytna – charakterystyka	9
2. Francis Bacon – „wielka odnowa” nauk	12
Teksty.....	15
Francis Bacon, <i>Novum Organum</i> (fragmenty).....	15
 I. Filozofia kontynentalna XVII wieku	17
1. Racjonalizm Kartezjusza – nauka i metafizyka	17
2. Blaise Pascal – nowa wizja człowieka	27
3. Baruch Spinoza – metafizyka w służbie etyki	34
4. Gottfried Wilhelm Leibniz – wielość w jedności	41
Podsumowanie	50
Teksty	52
Kartezjusz, [O prawomocności postępowania „od myślenia do bytu”]	52
Kartezjusz, [W co można wątpić]	53
Kartezjusz, [Umysł jest bardziej znany niż ciało]	53
Kartezjusz, [Dowód psychologiczny]	54
Kartezjusz, [Istnienie rzeczy cielesnych]	55
Blaise Pascal, [O metodzie w naukach]	55
Blaise Pascal, [Człowiek wobec nieskończoności]	56
Blaise Pascal, [Niepewność i przypadkowość]	57
Blaise Pascal, [O człowieku]	57
Blaise Pascal, [Zakład]	58
Baruch Spinoza, [O substancji]	58
Baruch Spinoza, [O Bogu]	59
Baruch Spinoza, [O konieczności]	59
Baruch Spinoza, [O duszy i ciele]	60
Gottfried Wilhelm Leibniz, [O postrzeganiu]	60
Gottfried Wilhelm Leibniz, [O racji dostatecznej istnienia wszechświata]	61
Gottfried Wilhelm Leibniz, [O nieskończoności poznania]	61
Gottfried Wilhelm Leibniz, [O wolności Boskiego wyboru]	62
 II. Empiryzm brytyjski	63
1. John Locke – źródła i granice wiedzy	63
2. George Berkeley – kryteria istnienia	70
3. David Hume – radykalizm zdrowego rozsądku	75

4. Filozofia polityki – teorie umowy społecznej	82
Podsumowanie	87
Teksty	89
John Locke, [O celu swoich badań]	89
John Locke, [O źródłach poznania]	90
George Berkeley, [O substancji materialnej]	90
George Berkeley, [O Bogu i przyrodzie]	91
David Hume, [O związku przyczynowo-skutkowym]	92
Thomas Hobbes, [O stanie natury, uprawnieniu naturalnym i prawie natury]	93
John Locke, [O wolności, prawie i celach rządu]	94
III. Oświecenie	97
1. Oświecenie francuskie	98
2. Antynomie oświecenia – Jean Jacques Rousseau	110
3. Wykraczanie poza horyzont oświecenia	118
Podsumowanie	124
Teksty	125
Monteskiusz, [O związku praw z duchem narodu]	125
Wolter, [Determinizm i wolność]	125
Denis Diderot, [O jedności przyrody]	126
Jean d'Alembert, [O nauce i filozofii]	126
Julien Offray de La Mettrie, [O kreatywności przyrody]	127
Paul Henri Dietrich Holbach, [O przyczynach ukształtowania się dualizmu metafizycznego]	127
Étienne Bonnot de Condillac, [Posąg obdarzony wrażliwością]	128
Jean Condorcet, [O nieograniczoności postępu]	128
Jean Jacques Rousseau, [O naukach i sztukach]	129
Jean Jacques Rousseau, [O roli namiętności]	129
Jean Jacques Rousseau, [O hipotetycznym początku cywilizacji]	129
Jean Jacques Rousseau, [O własności prywatnej]	130
Jean Jacques Rousseau, [O umowie społecznej]	130
Giambattista Vico, [O mądrości poetyckiej]	131
Giambattista Vico, [O konieczności dziejowej wylaniającej się z partykularnych ludzkich działań]	132
Johann Gottfried Herder, [O uprawianiu filozofii historii]	133
Friedrich Schiller, [O pięknie jako pogodzeniu „popędu zmysłowego” (zmysłu realności) z „popędem formy” (ideałem rozumu)]	133
IV. Klasyczna filozofia niemiecka	135
1. Immanuel Kant – uprawnienia rozumu	136
2. Johann Gottlieb Fichte – apoteoza podmiotu	158
3. Friedrich Wilhelm Joseph von Schelling – filozofia Absolutu	170
4. Georg Wilhelm Friedrich Hegel – metamorfozy ducha	178
Podsumowanie	205

Teksty.....	207
Immanuel Kant, [O metafizyce].....	207
Immanuel Kant, [O apriorycznych zasadach przyrodoznawstwa i o koniecznym przewrocie kopernikańskim w metafizyce].....	208
Immanuel Kant, [Odparcie zarzutu o idealizm]	208
Immanuel Kant, [O poznawczym zastosowaniu kategorii intelektu]	209
Immanuel Kant, [O ideach czystego rozumu].....	210
Immanuel Kant, [O ograniczonym stosowaniu idei czystego rozumu].....	210
Immanuel Kant, [O ostatecznym celu naszego rozumu]	210
Immanuel Kant, [O pięknie i sędzie smaku].....	211
Johann Gottlieb Fichte, [O zasadzie naczelnej Teorii Wiedzy].....	212
Johann Gottlieb Fichte, [O urzeczywistnieniu systemu Teorii Wiedzy]	212
Johann Gottlieb Fichte, [Ja jako absolutny podmiot].....	213
Johann Gottlieb Fichte, [Odparcie zarzutu subiektywizmu].....	214
Johann Gottlieb Fichte, [O pobudkach działania woli]	214
Johann Gottlieb Fichte, [Świat jako dziedzina obowiązków etycznych]	215
Johann Gottlieb Fichte, [Przeznaczenie człowieka]	215
Johann Gottlieb Fichte, [Jedna z regulacji niezbędnych w zamkniętym państwie] ...	216
Friedrich Wilhelm Joseph von Schelling, [O komplementarności filozofii przyrody i filozofii transcendentalnej]	216
Friedrich Wilhelm Joseph von Schelling, [O roli sztuki]	218
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, [O pojęciu i początkach filozofii].....	219
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, [O duchu].....	220
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, [O fałszu i prawdzie]	220
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, [O etyczności państwa].....	221
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, [O ludzkim działaniu w dziejach]	222
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, [O historyczności form ustrojowych].....	222
Georg Wilhelm Friedrich Hegel, [O filozofii jako najwyższym szczyśle ducha absolutnego]	222

V. Filozofia po Heglu – nowe perspektywy..... 225

1. Reakcja na idealizm niemiecki	225
2. Karol Marks – materialistyczne pojmowanie dziejów	227
3. Artur Schopenhauer – bezsens istnienia.....	246
4. Søren Kierkegaard – filozofia przeciw filozofii.....	263
Podsumowanie.....	276

Teksty..... 278

Karol Marks, [O stosunku do Hegla].....	278
Karol Marks, [O misji proletariatu].....	278
Karol Marks, [Materialistyczne pojmowanie dziejów]	279
Artur Schopenhauer, [Problem realności i idealności świata].....	280
Artur Schopenhauer, [Przejście od świata przedstawienia do woli]	281
Artur Schopenhauer, [Pesymizm]	282
Søren Kierkegaard, [O ironii]	282

Søren Kierkegaard, [Odrzucenie systemu]	283
Søren Kierkegaard, [O abstrakcji]	283
Søren Kierkegaard, [Jednostka i tłum]	284
Søren Kierkegaard, [Przedmiot wiary]	285
Søren Kierkegaard, [Paradoks wiary]	285
VI. Pozytywizm	287
1. Geneza	287
2. Auguste Comte – dziejowa misja nauki	291
3. John Stuart Mill – pozytywizm liberalny	304
4. Herbert Spencer – wszechogarniająca synteza wiedzy	314
Podsumowanie	321
Teksty	325
Auguste Comte, [Charakterystyka fazy pozytywnej rozwoju umysłu]	325
Auguste Comte, [O aktualnym etapie rozwoju filozofii pozytywnej]	326
Auguste Comte, [O niemożliwości naukowej psychologii]	327
Auguste Comte, [O konieczności całościowego punktu widzenia w socjologii]	327
Auguste Comte, [O proletariacie]	328
Auguste Comte, [O kobiecie]	329
Auguste Comte, [Kult ludzkości]	329
John Stuart Mill, [O użyteczności]	330
John Stuart Mill, [O właściwej sferze ludzkiej wolności]	330
John Stuart Mill, [O prawdziwej demokracji]	331
Herbert Spencer, [O poszukiwaniu ogólnego prawa filozofii]	332
Herbert Spencer, [O liberalizmie]	333
Indeks nazwisk	335
Indeks pojęć i terminów	339
Spis cytowanych źródeł	355
Bibliografia przedmiotowa	359

Książka Jacka Migasińskiego *Filozofia nowożytna. Postacie – Idee – Problemy* to wnikliwa i rzeczowa synteza historii filozofii nowożytnej. Autor przedstawia sylwetki i poglądy najważniejszych myślicieli europejskich, którzy działali w okresie od początku XVII wieku do drugiej połowy wieku XIX. Napisana wartkim, przystępnym językiem stanowi doskonałe źródło wiedzy zarówno dla studentów, jak i wszystkich zainteresowanych problematyką filozoficzną. Książka wejdzie w skład serii, której celem będzie całościowe, nowoczesne ujęcie historii myśli europejskiej. Kolejne tomy serii obejmą dzieje filozofii od starożytności do renesansu i dzieje filozofii współczesnej.

Jacek Migasiński jest profesorem filozofii i wieloletnim wykładowcą Uniwersytetu Warszawskiego, gdzie obecnie pełni funkcję kierownika Zakładu Historii Filozofii Nowożytnej Instytutu Filozofii. Jego dorobek naukowy obejmuje książki *Merleau-Ponty* (Warszawa 1995), *W stronę metafizyki. Nowe tendencje metafizyczne w filozofii francuskiej połowy XX wieku* (Wrocław 1997), artykuły na temat filozofii nowożytnej i współczesnej, a także przekłady tekstów filozoficznych z języka francuskiego. Jacek Migasiński jest też członkiem jury Olimpiady Filozoficznej.